

שאל נא את הכהנים תורה

א. אי אפשר לתאר ההרגשה! כל הגלות נחשב כרגע קטן לעומת גודל התשועה, וכנגד מה שהרגשנו באורך הגלות כאשה עזובה מבעלה, הקב"ה ריחם עלינו ברחמים גדולים והחזיר אותנו, וגם בחסדו הגדול מחל על כל עוונותינו (ישעיה נד, ח-ז). הבאתי קרבן עולה, והגיע הזמן לנתח הקרבן. איזה שמחה, עבודה שכשרה בזר, ואני יכול ליטול חלק בזה. הבעיה היא שאיני יודע בדיוק היאך ואיפה לנתח, האם יש איזה קפידה לנתח דוקא במקום מסויים? (ע' גבר"א יומא כה, חומר בקודש ו' ג', פנים יפות וחת"ס שמות כט לח)

ב. הלכתי ליד עם הארץ (שלא למד הלכות טומאה וטהרה) ומסופקני אם נגעתי במעיל שלו, ושוב הפרשתי חלה, מה הדין של החלה? (טהרות פ"ד מ"ה)

ג. האם טישו מקבל טומאה? (ע' פ"ת י"ד ס' ק"צ אות יח' וכלים פט"ז מ"ה)

ד. יולדת ישבה על כסא של אליהו, האם נטמא מדרס? (ע' כלים פכ"ג מ"ד)

ה. האם מותר להקדיש בהמה שיש לה מום עובר? ואם הקדשתי אותה האם אני צריך שוב להקדיש כשעבר מומו? (ע' תמורה ו:; כס"מ איסורי מזבח פ"א ה"ה, מנ"ח מצוה רפה א', ורש"י ותוס' תמורה י:)

הלכתא למשיחא

באו נלמד קצת דיני קידוש וידיים ורגלים. מצות עשה מן התורה על הכהן העובד לקדש ידיו ורגליו, ואח"כ יעבוד, ואם לא קידש חייב מיתה בידי שמים ועבודתו פסולה. סדר הקידוש מניח יד ימין ע"ג רגל ימין, ויד שמאל על רגל שמאל, ושוחה ומקדש. ואסור לו לישב או לסמוך על שום דבר כשהוא מקדש. חציצה פוסלת, והמים צריכים שיגיעו בכל מקום ביד עד הפרק, וברגל עד הקרסול, ומשפשף ידיו (תוספתא), וכן מרים את הרגלים קצת כדי שהמים יגיעו מתחת לרגליו (הדרת קודש בציון ההלכה אות קפ"ב בשם הגר"ק). כשמקדש מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו על נטילת ידיים, או רחיצת ידיים, (והגר"ק בנחל איתן [ס' י"ד ס"ב ס"ק ד'] הוסיף ורגלים). הקידוש צריך להיות בתוך העזרה, מתוך כלי שרת, שישפוך על ידיו ורגליו, ולא שיטביל ידיו ורגליו בתוכה, וגם טבילת כל גופו לא מהני במקום קידוש ידיים ורגלים. י"א דצריך ללבוש בגדי כהונה בשעת קידוש (שפ"א זבחים כג:).

כהן שקידש ידיו ורגליו שחרית כשר לכל היום וכל הלילה עד עמוד השחר, ובעמוד השחר צריך ליטול עוד הפעם, משום שלינה פוסלת בידיים. אמנם אם קידש לתרומת הדשן אע"פ שהוא קודם עלות השחר, א"צ לקדש שוב ביום. ד' דברים מחייבים שיקדש ידיו שוב, א. אם יצא, ב. אם ישן, ג. אם הטיל מים, ד. אם הסיח דעתו.

יציאה

טעם הפסול משום היסח הדעת, וכתבו תוס' דאם יצא באמצע עבודה לרגע, ודאי לא חשיב היסח הדעת וא"צ לקדש, ובמאירי (יומא ל.), ומנ"ח (מצוה קו אות ו') בדעת הרמב"ם כתבו דצריך לקדש. אם הוציא ידיו לחוד מהעזרה לא נפסלו. ואם שהה ביציאתו צריך לטבול שוב, דהוי ככניסה חדשה דצריך כל אדם לטבול.

ישן

בירושלמי איתא דאם נתנמנם צריך קידוש ידו, והרמב"ם השמיטו. עוד איתא בירושלמי אם ישן צריך טבילה חדשה.

הטיל מים

אם הסיך רגליו צריך טבילה ושוב קידוש ידיים ורגלים.

הסיח דעתו

אם הסיח דעתו רק מידי, דעת המנ"ח שצריך לקדש רק ידיו, ואם הסיח דעתו רק מיד אחת, צריך לקדש רק אותו יד. ובשם הגר"ז הובא דמדאורייתא אין מועיל קידוש ידיים לחוד, וצריך לקדש גם רגליו.

אם נטמא ידיו בפנים (כגון שנגע באוכלים טמאים) סגי להטביל ידיו, וא"צ קידוש ידיים ורגלים. ואם נטמא גופו באופן שא"צ הערב שמש, כגון שאכל אוכלים טמאים, צריך לכתחילה קידוש ידיים ורגלים אחר הטבילה, דמספק"ל אם נחשב כהיסח הדעת.

נגע במקומות המטונפים או בבשרו, כתב המנ"ח דפשוט דצריך קידוש ידיים ורגלים, וע' בהגהות ראמ"ה זבחים יט.

תשובות לשאלות גליון שעבר

א. כמה חכינו לזה, ממתן תורה מאז ששמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה, ונתקעה התורה בלבנו והיצר הרע נעקר ממנו, וכשבקשנו שמשה רבינו ידבר, שוב היינו שוכחים וחזרה היצר הרע, ומאז היינו מחכים ומצפים שהוא ישמענו ברחמיו שנית, ועכשיו הגיע הזמן ששמענו מהקב"ה בעצמנו התורה, ושוב אין אנו שוכחים התורה, ונעקר היצר הרע (שהש"ר א, טו)! **רצתי להביא קרבן תודה, ומרוב הדבקות בהקב"ה, נאבד לי הבהמה, והלכתי להביא עוד בהמה, ושוב מצאתי הראשון. איזה מהם אני מקריב, ואם שניהם, האם שניהם צריכים לחמי תודה? (ע' מנחות פ)**
תשובה: אם הוא נדר להביא קרבן תודה, מביא איזו שירצה עם הלחם, והשניה בלא לחם. ואם הוא תודת נדבה (שאמר הרי זו תודה) מביא שניהם עם לחם, מכיון שלא הוצרך להפריש שניה תחתיה, הרי היא תודה בעצמה, ולא חליפי תודה.

ב. **מי שנטמאו ועשיתי מהם קוביות קרח, ונגעו באוכל האם האוכל נטמא? (ע' ר"ש טהרות פ"ג מ"ב)**
תשובה: איתא בגמ' נדה יז, שלג אינו לא אוכל ולא משקה, חישוב עליו לאכילה אינו מטמא טומאת אוכלים, למשקה מטמא טומאת משקין. וגי' המאירי שם ותוס' בב"ב דף כ' דגם בחישוב לאכילה הוא אוכל. והכונה בחישוב לאכילה ושתייה פי' החזו"א (טהרות ד, ח) לאכילה היינו לשבור רעבונו, ולמשקין להרוות צמאו. ולענין מים שהגלידו, גירסת הר"ש בתוספתא שטהורין, חזרו ונימוחו טמאים. ולפי הר"ש מסתבר דדינו כשלג, דאם חישוב עליו לרוות צמאו הוא משקה, ואם חישוב לשבור רעבונו תלוי בב' הגירסאות גבי שלג. אמנם לפנינו בתוספתא וכן גירסת הגר"א, דמי חטאת שהגלידו טהורין (מטומאת מי חטאת, כיון שאינו ראוי להזאה), ואין לנו מקור למים שהגלידו, ואפשר דא"צ מחשבה כלל. ובדברי האחרונים ג"כ מצינו מחלוקת, דהרדב"ז בתש"ח"ד ס' פ"ג כתב דמים קרושים דינם כשלג וצריך מחשבה, וכ"ד המרכבת המשנה פ"א ה"טו"א ה"י"ט. אולם הראש יוסף (שבת ה:) כתב בדעת הרמב"ם דמים שהגלידו הם משקים גמורים. ולכן בקוביות קרח לדעת הרמב"ם אפשר דאין צריך מחשבה כלל ולעולם הוא משקה, ולדעת הר"ש צריך מחשבה, ולכאורה מכיון שנעשה להניח לתוך משקין ושינמס בתוכה, הרי זה כמו חישוב למשקין. ובערוך השלחן העתיד ס' קע"ב ס"ז כתב דמים קרושים הוא אוכל, ונשאר בצ"ע, ובאו"ח ס' ר"ב ס"ט כתב בודאות שיש לו דין אוכל, ובס' קנ"ח הביא גירסת הר"ש דלא חשיב אוכל או משקה עד שיחשוב עליו. (תשובה זו מהגאון ר' יעקב ברקוביץ שליט"א)

ג. **אכלתי כזית אוכל טמא, האם מותר לי לטבול במקוה? (ע' כריתות יג.)**
תשובה: בגמרא מבואר דאסור משום שאם אח"כ ימשיך לאכול עד כביצה (בתוך כדי אכילת פרס) באמת טמא (מדרבנן משום אוכל אוכלים טמאים), ויחשוב שטהור כיון שכבר טבל, ובאמת לא נטהר. ובליקוטי הלכות הביא דין זה והעיר שהרמב"ם לא הביא דין זה. ואם שהה יותר מכדי אכילת פרס מותר לטבול.

ד. זה היה אחר שהקב"ה שלח אש במגוג, וכולם מתו, ועברתי במקום וראיתי עצם, ובניתי אצלו ציון כמו שאמר הנביא (יחזקאל לט, טו), אמנם היה קשה לי, הרי ההלכה היא שאין מציינים רק על דבר שמטמא באהל, וגוי לא מטמא באהל לשיטת ר"ש, א"כ למה צריכים לציין?
תשובה: תוס' נדה נז' מתרץ שיצינו לפי שעה משום טומאת מגע עד שיקברו, (והדין של אין מציינין על טומאת מגע, היינו כשנקבר). עוד תי' תוס' דלא ציינו משום טומאה (והגמ' אסמכתא בעלמא), אלא לנקות הארץ (וכ"כ במלבי"ם שם דצינו משום המגיפה). והרש"ש תי' דאפשר דגוי מטמא כשמאהילים עליו, ורק נמעט מאהל המשכה (היינו כששניהם נמצאים תחת אהל אחד), והא דאין מציינין על טומאת מגע היינו רק עצם כשעורה. והגאון ר' שלמה מילר שליט"א תי' דלפי המנחת חינוך (מצוה רסג) דחלל חרב שנגע בגוי מטמא באהל (אע"פ שאין הגוי מטמא באהל), י"ל דחייב לציין שמא יש עליו תכשיטין.

ה. **הבאתי קרבן מנחה, היאך בדיוק אני מקיים מצות פתיתה? (מנחות עה:)**
תשובה: אחרי שהוא אפוי, כופל לשנים, והשנים לארבעה ומבדיל (ובמנחת כהן אינו מבדיל מכיון שא"צ לקמוץ). לפי הרמב"ם (מע"ה ק פ"ג ה"י) העיקר שבכל פתיתה תהיה כזית, ואם הוא מנחה של כמה עשרונות פותת כמה פעמים עד שתהא כל פתיתה כזית. ולפי פי' אחד ברש"י (מנחות עה:) אינו פותת יותר (ורק החתיכה שקומץ, יפתת עד שתהא כזית).